

Здійснюючи судочинство в умовах війни судам слід дотримуватись європейських стандартів та позбавлятися надмірного і зайвого формалізму, враховуючи його і без того ускладненість з об'єктивних причин.

Список використаних джерел:

1. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#n199>
2. Андронов І. В. Підсудність цивільних справ в умовах воєнного стану. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2022. Випуск 1(42). 128 с.
3. Постанова Дніпровського апеляційного суду від 08.11.2022 року у справі № 214/3064/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107220136>
4. Ухвала Верховного Суду від 16 вересня 2022 року у справі № 325/374/2. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106329985>

Притуляк Валерій Миколайович

кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного процесу
Національного університету «Одеська юридична академія»,
член Кваліфікаційної комісії приватних виконавців,
національний експерт Проекту ЄС «Pravo-Justice»

ПІДСИСТЕМА ЕЛЕКТРОННИЙ СУД: ОСОБЛИВОСТІ ЇЇ ФУНКЦІОНУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Відповідно до ст. 10 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» під час дії воєнного стану повноваження судів не можуть бути припинені. Частина 2 ст. і 26 цього ж Закону передбачає, що скорочення або прискорення будь-якої форми судочинства заборонено. Та незважаючи на наведені положення законодавства, судова гілка влади все ж зазнала значного впливу війни та її наслідків, що внесло значні корективи у процес здійснення судочинства[1].

В контексті даного питання окремої уваги заслуговує робота підсистеми «Електронного суду» в період воєнного стану, функціонування якої надає громадянам можливість отримати повноцінний доступ до правосуддя та захисту своїх прав та інтересів навіть у таких надскладних умовах.

З початку війни «Електронний суд», який є підсистемою Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи (далі – ЄСІТС), зазнав деяких важливих змін, які стосуються як технічної частини даного сервісу, так і відбулись певні законодавчі зміни щодо його застосування.

Так, наприклад, найбільш корисним нововведенням є інтеграція сервісу «Дія.Підпис» з підсистемою «Електронний суд», що дозволило значно швидше і легше підписувати і направляти одразу документи з підсистеми до суду, не використовуючи електронну пошту або інші додатки, які були раніше необхідні для підписання документів за допомогою КЕП.

Окрім того, підсистема «Електронного суду» отримала функціонал відеоконференцзв'язку, тобто після авторизації в додатку учасники справи можуть взяти участь у судовому засіданні онлайн, при чому аналогічно тепер не потрібно використовувати інші програмні додатки.

Подібні нововведення технічного характеру дозволять багатьом українцям, які знаходяться закордоном або не мають можливості брати участь у судовому процесі очно, отримати повний доступ до правосуддя. При цьому, варто зазначити, що на цьому переваги використання підсистеми «Електронного суду» в умовах воєнного часу не закінчуються, оскільки окрім зазначеного сервіс дозволяє: отримувати повідомлення про надходження до кабінету нових документів та про зміну стану судової справи, у яких користувач є учасником; ознайомлюватись з матеріалами справи в електронному вигляді; переглядати та подавати заяви, клопотання та інші документи, які користувач створив в своєму кабінеті; формувати, переглядати та анулювати електронні ордери та довіреності у підсистемі для оперативного доступу до матеріалів електронної судової справи; не витрачати час на роздруківку документів та кошти на їх відправку; отримувати судові рішення у електронному вигляді.

Тобто, на підставі вищезазначеного, можна стверджувати, що на даний момент наявні всі технічні можливості забезпечити увесь судовий процес для його учасника дистанційно: від моменту подання позову до моменту набрання рішенням законної сили.

Крім того, враховуючи важливість сервісу «Електронного суду» як засобу доступу громадян до судочинства, Верховним Судом були винесені численні висновки у судових справах щодо застосування підсистеми, які допоможуть уникнути певних непорозумінь, які можуть виникати під час судового процесу, в якому широко застосовують функціонал «Електронного суду», та забезпечити єдність судової практики при використанні програмного додатку.

Так, у постанові Верховного Суду від 03.05.2022 р. по справі №205/5252/19 суд зазначив, що альтернативою звернення учасників справи до суду із позовними заявами, скаргами та іншими визначеними законом процесуальними документами, оформленими в паперовій формі та підписаними безпосередньо учасником справи або його представником, є звернення з процесуальними документами в електронній формі з обов'язковим їх скріпленням власним електронним підписом учасника справи та подання такого документа через електронний кабінет.

Даний висновок фактично означає, що подання документів в електронному вигляді, з додержанням законодавчих вимог, є належним та правомірним способом звернення до суду, який нічим не відрізняється від безпосереднього звернення до суду через канцелярію або традиційними засобами поштового зв'язку і має кваліфікуватися саме як безпосереднє звернення до суду.

Розглядаючи дане питання, варто звернути увагу також на розмір ставки судового збору у випадку подачі процесуальних документів через «Електронний суд». Так, згідно з ч. 3 ст. 4 Закону України «Про судовий збір» при поданні до суду процесуальних документів, передбачених частиною другою цієї статті, в електронній формі – застосовується коефіцієнт 0,8 для пониження відповідного розміру ставки судового збору [2].

Однак, після того, як «Електронний суд» почав існувати, 29.10.2021 року Державною судовою адміністрацією були надані роз'яснення щодо понижуючого коефіцієнта ставки судового збору, в яких зазначено, що: «в оголошенні, яке було опубліковано у газеті Голос України» 4 вересня 2021 року про початок функціонування підсистеми ЄСІТС, не міститься інформації про введення в дію підпункту «б» підпункту 1 пункту 17 параграфу 1 розділу 4 розділу VII «Перехідні положення» Закону щодо застосування коефіцієнту 0,8 для пониження розміру ставки судового збору при подачі документів в електронній формі. Це означає, що відповідна норма не набрала чинності у порядку, встановленому Законом»[3].

В свою чергу, судова практика щодо застосування пониженої ставки 0,8% є достатньо різноманітною, однак можна стверджувати, що більшість судів застосовують саме понижену ставку, але є і випадку, коли суд притримується позиції Державної судової адміністрації.

Покласти кінець вищезазначеному питанні має висновок Великої палати Верховного Суду у справі № 916/228/22, розгляд якої на даний момент все ще триває. Позиція у цій справі покликана сформулювати висновки щодо того, яка все ж таки ставка судового збору є застосовною у випадку подачі процесуальних документів в електронній формі.

Отже, функціонування підсистеми «Електронний суд» в умовах воєнного стану значним чином дозволяє адаптуватися до нових надскладних умов та забезпечити як функціонування судової системи в дистанційному для учасників справ форматі, так й взагалі надати можливість громадянам отримати доступ до правосуддя.

Список використаних джерел:

1. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015. № 389-VIII. Редакція від 06.09.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення 14.12.2022р.)

2. Про судовий збір: Закон України від 08.07.2011 № 3674-VI. Редакція від 25.11.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3674-17#Text> (дата звернення 14.12.2022р.)

3. Роз'яснення Державної судової адміністрації від 29.10.2021р. щодо застосування понижуючого коефіцієнта. URL: <https://dsa.court.gov.ua/dsa/pres-centr/news/1203009/> (дата звернення 14.12.2022р.)

Stoianova Tetiana Anatoliivna

PHD, associated professor department of civil procedure National University
«Odesa Law academy»

A SYSTEMATIC REVIEW OF THE LONELINESS, SOCIAL CONNECTION AND DOMESTIC VIOLENCE UKRAINIAN REFUGEES IN FRANCE INVENTORIES

The military aggression of the Russian Federation with its invasion of Ukraine on February 24, 2022 was a shock for the world. While the war has primarily been a tragedy for Ukraine, consequences are felt around Europe. Millions of Ukrainian refugees have fled to neighbouring countries, causing massive upheavals of people's lives across the continent. According to statistics from the Office of the UN High Commissioner for Refugees (2022), as of June 2022, about 5.1 million refugees from Ukraine fled to 44 European countries, putting many refugees at risk for psychological problems including loneliness and psychological abuse.

The current project aims to 1) identify reliable measures to assess loneliness risk of Ukrainian refugees in France, 2) establish the level of loneliness in Ukrainian refugees in France, 3) understand whether loneliness is linked to the chance of being a victim of psychological abuse, and 4) craft an intervention to increase social connection in Ukrainian refugees in France, aiming to reduce the chance that Ukrainian refugees fall victim to domestic violence. Given the demographic background of refugees (i.e., few